

การพัฒนากิจกรรม และส่งเสริมบทบาทของครูสอนศีลธรรมในการส่งเสริมการศึกษา
พระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี

The Activity Development and the Support to the Moral Teachers'
Roles in Buddhist Education in Pali Section

พระมหาไพจิตร อุตตมธมฺโม (สาธุองค์)

Phramah Paijit Uttamthammo (Sakhong)

วรรณัท พรมศรี

Worathanat Promsri

มนตรี รอดแก้ว

Montri Lodgaew

อาทิตย์ แสงเฉวก

Artit Saengchawek

พระครูสังฆรักษ์ยศวีร์ ปมุตโต (เวชบุตร)

Phrakhrusangharak Yodsawi Pamoottor (Weachabut)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University, Thailand

E-mail: sonk101@hotmail.com

Received: 10 March 2025; Revised: 21 March 2025; Accepted: 21 March 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทของครูสอนศีลธรรมในการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทของครูสอนศีลธรรมในการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี 3) พัฒนากิจกรรม และส่งเสริมบทบาทของครูสอนศีลธรรมในการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Methods Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูสอนนักธรรม บาลี ครูสอนพระพุทธศาสนา ครูพระสอนศีลธรรม จำนวน 140 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ ระหว่าง .457-.833 ค่าความเชื่อมั่น ได้ใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.971 แบบประเมินความพึงพอใจ จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ ระหว่าง .609-.829 ค่าความทั้งฉบับเท่ากับ 0.960 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธีของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation (r)) การวิเคราะห์การถดถอยของพหุคูณ Multiple Regression Analysis : MR และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทของครูสอนศีลธรรมในการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธ ศาสนาแผนกธรรมบาลี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน โดยด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือด้านการอบรมศีลธรรม รองลงมาคือด้านการสอนธรรมศึกษา ด้านด้านผู้ประสานงานโรงเรียนวิถิพุทธ ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุด คือด้านการสอนพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี

2. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทของครูสอนศีลธรรมในการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธ ศาสนาแผนกธรรมบาลี พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการพัฒนากิจกรรม และส่งเสริมบทบาทของครูสอนศีลธรรมในการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: บทบาท, ครูสอนศีลธรรม, พระพุทธศาสนา, บาลี

Abstract

This research aims to: 1) Study the problems affecting the role of moral education teachers in promoting Buddhist education in the Dhamma-Bali department; 2) Investigate factors affecting the role of moral education teachers in promoting Buddhist education in the Dhamma-Bali department; 3) Develop activities and promote the role of moral education teachers in promoting Buddhist education in the Dhamma-Bali department; The research is a mixed-methods study. The sample group in this study includes 140 teachers of Dhamma-Bali, Buddhist studies, and moral education teachers. The research tools used were interviews and a questionnaire consisting of 30 items with a discriminative power (r) ranging from .457 to .833. The reliability coefficient using the alpha coefficient was 0.971 for the entire questionnaire. The satisfaction evaluation had 20 items with a discriminative power (r) ranging from .609 to .829, with a reliability coefficient of 0.960. The statistical methods used in this research include percentage (%), mean ($\bar{x}$), standard deviation (S.D.), Pearson Product Moment Correlation (r), Multiple Regression Analysis (MR), and Descriptive Analysis.

The research findings are as follows:

1. The problems affecting the role of moral education teachers in promoting Buddhist education in the Dhamma-Bali department were overall at a high level, with the highest level of concern being in the area of moral training, followed by Dhamma studies teaching, the coordinator of Buddhist way schools, and the lowest level being in teaching Buddhist education in the Dhamma-Bali department.

2. The factors affecting the role of moral education teachers in promoting Buddhist education in the Dhamma-Bali department were positively correlated, statistically significant at the .01 level.

3. The development of activities and promotion of the role of moral education teachers in promoting Buddhist education in the Dhamma-Bali department, both overall and in specific areas, were at a high level.

Keywords: Role, Moral teachers, Buddhist, Bali

บทนำ

พระสงฆ์ไทยเกี่ยวกับบทบาทในทางพระพุทธศาสนา ในการดำเนินงานของกรมการศาสนา ด้านศาสนา ตามกฎกระทรวงมีอำนาจหน้าที่ทำนุบำรุง ส่งเสริม และให้ความอุปถัมภ์คุ้มครองกิจการด้านพระพุทธศาสนา และศาสนาอื่นๆ ที่ทางราชการรับรอง ส่งเสริมพัฒนาความรู้คู่คุณธรรม ส่งเสริมความเข้าใจอันดีและสร้างความสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนา รวมทั้งดำเนินการเพื่อให้คนไทยนำหลักธรรมของศาสนา มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เป็นคนดี มีคุณธรรม ตระหนักดีว่าในวิถีชีวิตของคนไทยมีความผูกพันประสานกลมกลืนกับหลักความเชื่อและหลักปฏิบัติในพระพุทธศาสนาตลอดระยะเวลาอันยาวนาน โดยมีพระภิกษุสงฆ์เป็นปุชนิยบุคคลที่มีบทบาทในการเผยแผ่หลักธรรมของพระพุทธศาสนาและเสริมสร้างคุณค่าทางจิตใจให้แก่ประชาชนสืบต่ออย่างหนาแน่นในรากฐานทางวัฒนธรรมของไทย (กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2553)

งานครูเป็นวิชาชีพที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นวิชาชีพขั้นสูงต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการ ปฏิบัติงาน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาวิชาชีพครูให้มีมาตรฐานสูงเป็นที่ยอมรับของสังคม ขณะเดียวกันก็ต้องก้าวหน้าทันกระแสการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการ เทคโนโลยี ค่านิยม และวัฒนธรรมทางสังคม ดังนั้นการปฏิบัติงานในชั้นเรียนของครูจึงไม่ใช่สูตรที่หยุดนิ่งตายตัวแต่ต้องมีการเคลื่อนไหวปรับเปลี่ยนพัฒนาอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้โรงเรียนและ ห้องเรียนเป็นบ้านหลอมที่ดีที่สุดในการผลิตบุคลากรออกสู่สังคม งานครูเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสติปัญญาและความสามารถที่หากหลายของเด็กแต่ละคน ดังนั้น ครูต้องอาศัย ความรอบรู้เฉพาะด้านมีการเตรียมการและวางแผนที่ดีในการสอนและการดำเนินการ อย่างเป็นกระบวนการครบวงจรนอกจากนี้ครูยังต้องศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมและคิดค้น วิธีการสอน สื่อ ตลอดจนเครื่องมือใหม่ๆ มาช่วยในการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับ การพัฒนาอย่างเต็มที่และสนองตอบต่อผู้เรียนแต่ละคน จึงจำเป็นต้องคิดค้นและพัฒนา รูปแบบวิธีการที่เหมาะสมสอดคล้องกับกระบวนการที่เปลี่ยนไป (ประวิต เอรารวรรณ์, 2550)

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ได้กล่าวว่า เป็นความจริงที่ว่าอาชีพครู เคยเป็นความใฝ่ฝันลำดับท้ายๆ ของเด็กรุ่นใหม่ ด้วยภาระความรับผิดชอบในหน้าที่สูง และภาพลักษณ์ของความยากลำบากของอาชีพเรื้อรัง ทั้งหมดนี้จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลถึงภาพพจน์และความนิยมในการเข้าศึกษาในสาขาวิชาครู แต่จากข้อมูลในหลายปีหลังกลับขัดแย้งกัน เพราะพบว่า จำนวนเด็กที่เลือกเรียนครูกลับเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ แต่เมื่อพิจารณาแล้วกลับพบว่าเด็กเหล่านี้มีเพียงส่วนหนึ่งที่จบออกมาเป็นครูในระบบตามที่ร่ำเรียนมา หากบัณฑิตครูระดับหัวกะทิ กลับนิยมไปเป็นติวเตอร์ตามโรงเรียนกวดวิชาต่างๆ มากขึ้น รวมถึงครูบางส่วนยังเลือกที่จะเปิดโรงเรียนกวดวิชาควบคู่กันไป เนื่องจากสร้างรายได้ที่มากกว่า อย่างไรก็ตามจากผลการสำรวจ เรื่อง “ภาพสะท้อนครูไทยในสายตาศิษย์” ของศูนย์วิจัยกรุงเทพโพลล์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ได้ชี้ให้เห็นว่า สิ่งที่ศิษย์เห็นว่าครูในปัจจุบันควรปรับปรุงแก้ไขมากที่สุดอันดับแรก คือ เรื่องเทคนิคการสอน จากผลสำรวจดังกล่าว ได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่ทำให้เด็กในปัจจุบันต้องเรียนเสริม นอกเวลากันอย่างหนักหน่วง การเรียนในระบบเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอแล้วในปัจจุบัน หรือครูผู้สอนทำหน้าที่ได้ไม่ดีพอ คำถามต่างๆ เหล่านี้ อาจทำให้ต้องมีการทบทวนในเรื่องเทคนิควิธีการสอน และการถ่ายทอดวิชาความรู้ของครู (ผู้จัดการออนไลน์, 2558)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรม และส่งเสริมบทบาทของครูสอนศีลธรรมในการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี โดยมีความสำคัญต่อพระพุทธศาสนา ตั้งแต่

อดีตจนถึงปัจจุบัน คำสอนของพระพุทธเจ้า ได้รับการรักษาและสืบทอดกันมาในรูปแบบของภาษาที่คนยุคปัจจุบันเรียกว่าภาษาบาลี คำสอนของพระพุทธเจ้าในรูปแบบภาษาบาลี มีความสำคัญต่อความเป็นชาวพุทธ ในพิธีสังฆกรรมสำคัญ ๆ ทางพระพุทธศาสนา ล้วนต้องใช้ภาษาบาลี สังฆกรรมนั้น ๆ จึงจะสำเร็จได้ เช่น เวลาผู้ชายบวชเป็นพระภิกษุ พิธีในการบวชทุกขั้นตอนจะต้องใช้ภาษาบาลี ต้องทำเป็นภาษาบาลี ถ้าไม่มีภาษาบาลี การบวชของพระภิกษุสามเณรในพระพุทธศาสนาก็จะไม่สมบูรณ์ แม้พิธีผูกสีมา (สร้างโบสถ์) ก็ต้องใช้ภาษาบาลี ถ้าไม่มีภาษาบาลี (หรือแม้มีภาษาบาลี แต่ใช้ผิด ๆ) ก็จะไม่สามารถเป็นโบสถ์ที่สามารถใช้ประกอบพิธีบวชพระภิกษุได้ ฯลฯ ดังพุทธวจนที่ว่า พุทธวจน เตปิฏก ปาเลตติ ปาติภาษาใด รักษาไว้ซึ่งพระดำรัสของพระพุทธเจ้าคือพระไตรปิฎก ภาษานั้น ชื่อว่า ภาษาบาลี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาที่ส่งผลต่อบทบาทของครูสอนศีลธรรมในการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของครูสอนศีลธรรมในการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี
3. เพื่อพัฒนากิจกรรม และส่งเสริมบทบาทของครูสอนศีลธรรมในการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษางานวิจัยเรื่อง “การพัฒนากิจกรรม และส่งเสริมบทบาทของครูสอนศีลธรรมในการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี” เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการเชิงสำรวจ (Survey Method) และการพัฒนา โดยอาศัยข้อมูลที่เป็นจำนวน (ตัวเลข) สัญลักษณ์และวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการทางสถิติเข้ามาช่วยในการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตในด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูสอนนักเรียน บาลี ครูสอนพระพุทธศาสนา ครูพระสอนศีลธรรม นักเรียน บาลี ที่เข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมบทบาทของครูสอนศีลธรรมในการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี จำนวน 220 รูป/คน โดยผู้วิจัยได้ใช้จำนวนประชากรทั้งหมดในการทดลองในครั้งนี้

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เข้าร่วมการพัฒนา กิจกรรม และส่งเสริมบทบาทของครูสอนศีลธรรมในการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี ครูสอนนักเรียน บาลี ครูสอนพระพุทธศาสนา ครูพระสอนศีลธรรม นักเรียน บาลี จำนวน 140 รูป/คน โดยกำหนดตามกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครชชี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) อ้างใน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ตารางเลขสุ่ม

2. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ มีรายละเอียด ดังนี้

1. การสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ของผู้เข้าร่วมการพัฒนา กิจกรรม และส่งเสริมบทบาทของครูสอนศีลธรรมในการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้ (1.1) ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทครู ทฤษฎี เอกสาร ตำรา หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการศึกษาบทบาทของครูสอนศีลธรรมในการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี (1.2) นำผลการศึกษา จากข้อที่ 1.1 มาสร้างเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ที่มีเนื้อหาให้ครอบคลุมหรือสอดคล้องกับกับวัตถุประสงค์ของ

การวิจัย (1.3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิด ทฤษฎีที่กำหนด นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 ท่าน เพื่อให้ท่านพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหา และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญได้แนะนำ (1.4) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเพื่อการวิจัย และแบบประเมิน (IOC) ตามที่ได้ปรับปรุงแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณา เพื่อประเมินความถูกต้อง และความเที่ยงตรงของเนื้อหา ตรงตามโครงสร้าง และมีความสอดคล้องของเนื้อหา เพื่อหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่า IOC (Index of congruence) มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

+1	หมายถึง	เห็นด้วย	เป็นข้อที่นำไปใช้ได้
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจ	เป็นข้อที่ต้องปรับปรุงแก้ไขหรือตัดออก
-1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย	เป็นข้อที่นำไปใช้ไม่ได้ ควรตัดออกหรือปรับปรุงแก้ไขใหม่

หมดโดยถือเกณฑ์ประเมินในแต่ละข้อมีค่าตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป

(1.5) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการสอบถามความคิดเห็นของครู เพื่อนำไปทดลองใช้ (Try – Out) จำนวน 30 รูป ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง หลักสูตร 2 วัน แล้วนำผลการทดลองมาหาคุณภาพของแบบสอบถาม (1.6) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ หาคุณภาพของแบบสอบถาม จากการทดลองไปใช้วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก Item Total Correlation ได้ใช้เกณฑ์ที่มีค่า 0.20-1.00 เป็นข้อที่นำไปใช้ในการวิจัยได้ ซึ่งแบบสอบถาม และแบบสอบถามวัดความพึงพอใจ ที่ได้นำไปทำการวัดทุกข้อมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ทั้งหมด แบบสอบถาม จำนวน 30 ข้อ และแบบสอบถามวัดความพึงพอใจ จำนวน 20 ข้อ แบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .457-.833 แบบสอบถามวัดความพึงพอใจ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .609-.829 (1.7) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา ด้วยวิธีการของครอนบาค ในการวิจัยในครั้งนี้ ของแบบสอบถาม จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .971 และแบบสอบถามวัดความพึงพอใจ จำนวน 20 ข้อ .960 (1.8) จัดพิมพ์แบบสอบถามที่ตรวจสอบคุณภาพแล้ว จำนวน 30 ข้อ และแบบสอบถามวัดความพึงพอใจ จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบวัดฉบับจริง จำนวน 140 ฉบับ นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 140 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 % และได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ผู้วิจัยรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่าง และนำแบบสอบถาม มาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม SPSS เป็นโปรแกรมสำเร็จรูปของคอมพิวเตอร์ มีดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์สภาพปัญหา และปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของครูสอนศีลธรรมในการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธ ศาสนาแผนกธรรมบาลี มี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสอนพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี 2) ด้านการอบรมศีลธรรม 3) ด้านการสอนธรรมศึกษา 4) ด้านผู้ประสานงานโรงเรียนวิสุทธิพุทธ จำนวน 30 ข้อ โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของตารางควบคู่การบรรยายผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต อ้างอิงจาก บุญชม ศรีสะอาด (2560)

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานเพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล และสภาพปัจจุบัน และปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของครูสอนศีลธรรมในการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี ที่มีความสัมพันธ์กันกับการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนา ทั้ง 4 ด้าน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธีของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation(r)) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และการวิเคราะห์การถดถอย

ของพหุคูณ Multiple Regression Analysis : MR การใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ได้กำหนดเกณฑ์ระดับความสัมพันธ์ไว้ดังนี้

ค่า r เป็น (-) หมายถึง มีความสัมพันธ์ทางลบหรือทางตรงกันข้าม

ค่า r เป็น (+) หมายถึง มีสัมพันธ์ทางบวกหรือทางเดียวกัน

ค่า r เป็น +/- 0.00 ถึง 0.31 ถือว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับน้อย

ค่า r เป็น +/- 0.32 ถึง 0.66 ถือว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

ค่า r เป็น +/- 0.67 ถึง 1.00 ถือว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 4 วิเคราะห์การสัมภาษณ์ เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนากิจกรรม และส่งเสริมบทบาทของครูสอนศีลธรรมในการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี ครูสอนนักระบบ บาลี ครูสอนพระพุทธศาสนา ครูพระสอนศีลธรรม นักระบบ บาลี ผู้วิจัยได้สร้าง และพัฒนาขึ้น เพื่อความเที่ยงตรงของค่าสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเนื้อหา

ตอนที่ 5 วิเคราะห์ความพึงพอใจหลังการพัฒนากิจกรรม และส่งเสริมบทบาทของครูสอนศีลธรรมในการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี จำนวน 20 ข้อ ใช้แบบประเมินวิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยใช้วิธีแบบมาตรวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ “การพัฒนากิจกรรม และส่งเสริมบทบาทของครูสอนศีลธรรมในการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี” ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทของครูสอนศีลธรรมในการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน โดยด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือด้านการอบรมศีลธรรม รองลงมาคือด้านการสอนธรรมศึกษา ด้านด้านผู้ประสานงานโรงเรียนวิถิพุทธ ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุด คือด้านการสอนพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี

2. ผลการทดสอบความสัมพันธ์ของระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทของครูสอนศีลธรรมในการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี ที่มีความสัมพันธ์กันทั้ง 4 ด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก ($r = .450, 369, 462, 667$, $\text{sig} < .01$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.1 ผลการวิเคราะห์การถดถอยของพหุคูณ Multiple Regression Analysis : MR มีดังนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ความแปรปรวน

	Unstandardized Coefficients B	Standardized Coefficients Std. Error	t	P-value
(Constant)	.901	.199	4.521	.000
1. การสอนธรรมศึกษา	.294	.030	9.836	.000
2. การสอนพระพุทธฯ	.243	.025	9.746	.000
3. การอบรมศีลธรรม	.234	.028	8.220	.000

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทของครูสอนศีลธรรมในการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี พบว่า มีตัวแปรผลบทบาทของครูสอนศีลธรรมในการส่งเสริมการศึกษา

พระพุทธศาสนา ทั้ง 4 ด้าน ที่ร่วมกันทำนายปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของครูสอนศีลธรรมในการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} = .000$) ซึ่งตัวแปรทั้ง 3 สามารถอธิบายการผันแปรของปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของครูสอนศีลธรรมในการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี ได้ร้อยละ 58.3 ($R^2 = .583$) สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบได้ดังต่อไปนี้

$$Y = .901 + .294X_1 + .243X_2 + .234X_3$$

3. ผลการพัฒนาบทบาทของครูสอนศีลธรรมในการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธ ศาสนาแผนกธรรมบาลี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน โดยด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือด้านการอบรมศีลธรรม รองลงมาคือด้านการสอนธรรมศึกษา ด้านด้านผู้ประสานงานโรงเรียนวิถิพุทธ ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุดคือด้านการสอนพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี

อภิปรายผล

จากการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรม และส่งเสริมบทบาทของครูสอนศีลธรรมในการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพปัญหาที่ส่งผลต่อบทบาทของครูสอนศีลธรรมในการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธ ศาสนาแผนกธรรมบาลี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน โดยด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือด้านการอบรมศีลธรรม รองลงมาคือด้านการสอนธรรมศึกษา ด้านด้านผู้ประสานงานโรงเรียนวิถิพุทธ ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุด คือด้านการสอนพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี ทั้งนี้เนื่องมาจาก ครูมีวิธีการพัฒนาผู้เข้าร่วมอบรม ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การอภิปราย การบรรยาย ฝึกให้ผู้เข้าร่วมตั้งคำถาม การเปิดโอกาสให้ถาม และอธิบายได้อย่างชัดเจน การอบรมศีลธรรมครูสอดแทรกความรู้ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ทำให้ผู้ที่ได้รับการอบรมเกิดความสนใจได้ สอดคล้องกับแนวคิดของภาวนี สุมลตรี (2564) ได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนาเยาวชน คือ 1. ควรมีการนำข้อมูลสภาพการณ์/สถานการณ์ด้านเยาวชนที่เป็นข้อมูลปัจจุบัน (ปี 2563 - 2564) มาประกอบการจัดทำตัวชี้วัดการพัฒนาเยาวชนเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดด้านการ พัฒนาเยาวชนที่ใช้แก้ไขหรือพัฒนาตรงจุดกับสภาพความจำเป็นหรือความต้องการยิ่งขึ้น 2. ควรมีการจัดทำตัวชี้วัดการพัฒนาเยาวชนเพิ่มเติม สำหรับสภาพการณ์/ สถานการณ์ที่ยังไม่มีตัวชี้วัด 3. ควรมีการจัดทำตัวชี้วัดรองรับกับข้อมูลสภาพการณ์/สถานการณ์/ความต้องการ ของเยาวชนมากกว่าการรวบรวมจากโครงการ/กิจกรรมของหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีการดำเนินงาน อยู่แล้ว 4. ควรมีการเปิดโอกาสให้หน่วยงานต่าง ๆ จากหลากหลายภาคส่วน และเยาวชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหรือคัดเลือกตัวชี้วัดการพัฒนาเยาวชนตลอดกระบวนการ 5. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมตัวชี้วัดการพัฒนาเยาวชนในระดับประเทศ จากประเทศ ต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญของแนวโน้มและทิศทางในการพัฒนาตัวชี้วัดการพัฒนาเยาวชนของ ประเทศไทยในอนาคต 6. ควรมีการรวบรวมข้อมูล/สถิติรายละเอียดเกี่ยวกับสถานการณ์/สภาพการณ์ เยาวชนในเชิงลึกที่สามารถใช้วิเคราะห์แนวโน้มของสภาพการณ์/สถานการณ์นั้น ๆ ได้อย่างตรงจุด จะช่วยให้การค้นหาตัวชี้วัดการพัฒนาเยาวชนได้เหมาะสมกับความต้องการการพัฒนามากยิ่งขึ้น 7. ควรมีการจัดทำดัชนีชี้วัดการพัฒนาเยาวชนประเทศไทย เพื่อการวัดและ ประเมินผลความก้าวหน้าและความสำเร็จของงานพัฒนาเยาวชนได้อย่างลุ่มลึกและมีประสิทธิภาพ เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาประจักษ์ กิตติเมธี (ทองดาษ) (2560) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ผลการวิจัย พบว่า สภาพและปัญหาการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีระดับชั้นประโยค 1-2 ในกรุงเทพมหานคร พบสภาพและปัญหาในการพัฒนา มี 8

ด้าน คือ ด้านบุคคล ด้านอุปกรณ์ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้าน สถานการณ์ด้านหลักสูตร ด้านเนื้อหา ด้านองค์ความรู้และด้านหลักธรรม

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของครูสอนศีลธรรมในการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี ที่มีความสัมพันธ์กันทั้ง 4 ด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก ($r = .450, 369, 462, 667$, $\text{sig} < .01$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องมาจาก ครูมีวิธีการพัฒนาผู้เข้าร่วมอบรม ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การอภิปราย การบรรยาย ฝึกให้ผู้เข้าร่วมตั้งคำถาม การเปิดโอกาสให้ถาม และอธิบายได้อย่างชัดเจน การอบรมศีลธรรมครูสอดแทรกความรู้ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่ทำให้ผู้ที่ได้รับการอบรมเกิดความสนใจได้ สอดคล้องกับแนวคิดของภาวนี สุมลตรี (2564) ได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนาเยาวชน คือ 1. ควรมีการนำข้อมูลสภาพการณ์/สถานการณ์ด้านเยาวชนที่เป็นข้อมูลปัจจุบัน (ปี 2563 - 2564) มาประกอบการจัดทำตัวชี้วัดการพัฒนาเยาวชนเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดด้านการ พัฒนาเยาวชนที่ใช้แก้ไขหรือพัฒนาตรงจุดกับสภาพความจำเป็นหรือความต้องการยิ่งขึ้น 2. ควรมีการจัดทำตัวชี้วัดการพัฒนาเยาวชนเพิ่มเติม สำหรับสภาพการณ์/ สถานการณ์ที่ยังไม่มีตัวชี้วัด 3. ควรมีการจัดทำตัวชี้วัดรองรับกับข้อมูลสภาพการณ์/สถานการณ์/ความต้องการ ของเยาวชนมากกว่าการรวบรวมจากโครงการ/กิจกรรมของหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีการดำเนินงาน อยู่แล้ว 4. ควรมีการเปิดโอกาสให้หน่วยงานต่าง ๆ จากหลากหลายภาคส่วน และเยาวชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหรือคัดเลือกตัวชี้วัดการพัฒนาเยาวชนตลอดกระบวนการ 5. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมตัวชี้วัดการพัฒนาเยาวชนในระดับประเทศ จากประเทศ ต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญของแนวโน้มและทิศทางในการพัฒนาตัวชี้วัดการพัฒนาเยาวชนของ ประเทศไทยในอนาคต 6. ควรมีการรวบรวมข้อมูล/สถิติรายละเอียดเกี่ยวกับสถานการณ์/สภาพการณ์ เยาวชนในเชิงลึกที่สามารถใช้วิเคราะห์แนวโน้มของสภาพการณ์/สถานการณ์นั้น ๆ ได้อย่างตรงจุด จะช่วยให้การค้นหาตัวชี้วัดการพัฒนาเยาวชนได้เหมาะสมกับความต้องการการพัฒนามากยิ่งขึ้น 7. ควรมีการจัดทำดัชนีชี้วัดการพัฒนาเยาวชนประเทศไทย เพื่อการวัดและ ประเมินผลความก้าวหน้าและความสำเร็จของงานพัฒนาเยาวชนได้อย่างลุ่มลึกและมีประสิทธิภาพ เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตติกาญจน์ คงชัย และกาญจนา บุญส่ง (2560) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา ในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการจูงใจและปัจจัยสุขอนามัยส่งผลทางบวกกับคุณภาพการปฏิบัติงานครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสามารถนำผลการวิเคราะห์มาใช้พยากรณ์ในรูปแบบของสมการการถดถอยในรูปแบบคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้สมการการถดถอยในรูปคะแนนดิบ $Y = C + \beta_1 (X_1) + \beta_2 (X_2)$ สมการการถดถอยใน รูปคะแนนมาตรฐาน $Z = \beta_1 (X_1) + \beta_2 (X_2)$

3. ผลการพัฒนบทบาทของครูสอนศีลธรรมในการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธ ศาสนาแผนกธรรมบาลี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน โดยด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือด้านการอบรมศีลธรรม รองลงมาคือด้านการสอนธรรมศึกษา ด้านด้านผู้ประสานงานโรงเรียนวิถีพุทธ ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุดคือด้านการสอนพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี และความพึงพอใจหลังการพัฒนากิจกรรม และส่งเสริมบทบาทของครูสอนศีลธรรมในการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน ด้านที่มีความพึงพอใจสูงสุด คือด้านวิทยากร รองลงมาด้านบรรลัทธิอุปถัมภ์ ด้านอาคารสถานที่ และด้านที่มีความพึงพอใจต่ำสุด คือด้านรูปแบบของกิจกรรม ทั้งนี้เนื่องมาจาก วิทยากรจัดลำดับขั้นตอนในการจัดกิจกรรม มีลำดับขั้นตอนที่ดี ใช้ระยะเวลาในการบรรยายที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม มีความรู้ความสามารถในการบริการ เช่นการตอบคำถาม ชี้แจงข้อสงสัย และแนะนำ และบริการ

ด้วยความเสมอภาคมีความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ สอดคล้องกับแนวคิดของกรมการศาสนา (2552) ได้กล่าวว่า การจะทำให้เด็กและเยาวชนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคตได้นั้น จำเป็นต้องปลูกฝังในเรื่องศีลธรรมตั้งแต่วัยเยาว์ การที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้มีคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาต้องอาศัยปัจจัยหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็น พ่อแม่ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ บุคคลใกล้ชิด ที่สำคัญ หลักธรรม ที่จะใช้สอนให้กับเยาวชนนั้น จะต้องเลือกเรื่องที่เหมาะสม ควบคู่ไปกับการส่งเสริมให้เยาวชนนั้น มีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์ มีความยืดหยุ่น และนอกจากนั้นควรจะมีการหยิบยกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมาเป็นตัวอย่างระหว่างการสอน นอกจากจะช่วยกระตุ้นความสนใจให้กับเด็กและเยาวชนแล้ว จะช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางความคิด ช่วยให้เด็กและเยาวชนสามารถฝึกการวิเคราะห์สิ่งดี หรือไม่ดี สิ่งใดที่ควรนำมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต สามารถรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงที่ปัจจุบัน เติบโตเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนวัฒน์ ศรีสำราญ และธีระพงศ์ บุศรากุล (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ของครูพระสอนศีลธรรม โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ของครูพระสอนศีลธรรม โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สภาพความเป็นจริงการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของครูพระสอนศีลธรรม โดยภาพรวม สภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง

องค์ความรู้ใหม่

ข้อค้นพบจากการวิจัยลงพื้นที่สำรวจความคิดเห็นตามสภาพจริง จากการปฏิบัติจริงของ การพัฒนา กิจกรรม และส่งเสริมบทบาทของครูสอนศีลธรรมในการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี เพื่อส่งเสริม และพัฒนาบทบาทของครูสอนศีลธรรม ปรากฏผล ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

สรุป

จากการวิจัยสรุปได้ว่า 1. สภาพปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทของครูสอนศีลธรรมในการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธ ศาสนาแผนกธรรมบาลี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน โดยด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือด้านการอบรมศีลธรรม รองลงมาคือด้านการสอนธรรมศึกษา ด้านด้านผู้ประสานงานโรงเรียนวิถีพุทธ ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุด คือด้านการสอนพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี 2. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทของครูสอนศีลธรรมในการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี ที่มีความสัมพันธ์กันทั้ง 4 ด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก ($r = .450,369,462,667$, $\text{sig} < .01$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถนำผลการวิเคราะห์มาใช้พยากรณ์ในรูปแบบของสมการการถดถอยในรูปแบบคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้ $Y = .901 + .294X_1 + .243X_2 + .234X_3$ 3. ผลการพัฒนามาตรฐานของครูสอนศีลธรรมในการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธ ศาสนาแผนกธรรมบาลี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน โดยด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือด้านการอบรมศีลธรรม รองลงมาคือด้านการสอนธรรมศึกษา ด้านด้านผู้ประสานงานโรงเรียนวิถีพุทธ ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุด คือด้านการสอนพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้บริหาร และครู ควรกำหนดนโยบายการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี ควรมีการสอนธรรมศึกษา ที่เปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกมีความสะดวกในการสามารถเข้ามาศึกษาได้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลีต่อไป

1.2 ผู้บริหาร และครู ควรกำหนดนโยบาย แนวทางการแก้ไขปัญหาของการขาดแคลนนักเรียนแผนกธรรมบาลี และปัญหานวัตกรรมการสอนเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้แผนกธรรมบาลี ควรดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง จนเกิดสัมฤทธิ์ผลที่มีประสิทธิภาพต่อไป

1.3 ผู้บริหาร และครู ควรกำหนดนโยบาย ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์การศึกษาพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี อย่างเป็นระบบ ให้มากขึ้น โดยเน้นในเรื่องของจุดเด่นทางการศึกษาที่น่าสนใจ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยแนวทางในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี ในเขตพื้นที่อื่น ๆ

2.2 ควรทำการศึกษาเชิงคุณภาพในประเด็นที่เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี โดยใช้การสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

2.3 ควรจะทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการบริหารสถานศึกษาเรียนของการศึกษาพระพุทธศาสนาแผนกธรรมบาลี ตามหลักสูตรในทางพระพุทธศาสนา โดยการศึกษาในเขตพื้นที่อื่น และตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (2552). คู่มือการดำเนินงานเสริมสร้างศีลธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม.
- กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (2553). แนวทางการดำเนินงานหน่วยเผยแพร่ศีลธรรมทางพระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

- ฐิติกาญจน์ คงชัย และกาญจนา บุญส่ง. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา ในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University. 10(2), 351-364.
- ธนวัฒน์ ศรีสำราญ. (2565). การจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ของครูพระสอนศีลธรรม โรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร. วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น. 8(6), 279-290.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ประวิต เอรารวรรณ. (2550). การวิจัยในชั้นเรียน. กรุงเทพมหานคร: ดอกหญ้า.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2558). ปัญหาครูไทย. (เมื่อไหร่) ใครจะสะสาง. เรียกใช้เมื่อ 20 มกราคม 2567 จาก <https://mgronline.com/live/detail/9580000087601>.
- พระมหาประจักษ์ กิตติเมธี (ทองดาษ). (2560). การพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี. วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร. 8(2), 101-112.
- ภาวิณี สุมลตรี. (2564). การศึกษาเปรียบเทียบตัวชี้วัดการพัฒนาเยาวชน กรณีศึกษา : ตัวชี้วัดการพัฒนาเยาวชนในแผนพัฒนาเด็ก และเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 - 2564 กับตัวชี้วัดแผนพัฒนาเยาวชนจากระดับอาเซียนและระดับโลก. รายงานการวิจัย. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.